

URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE
Gregorčičeva 25

1000 LJUBLJANA

e-naslov:gp.ukom@gov.si

Številka: 129-1099/2010-02

Datum: 3.1.2011

Zadeva: Odgovor na dopis

Zveza: predlog vladi št. 1214, vaš dopis št. 092-226/2010/1

Dne 13.12.2010 smo prejeli vaš dopis, s predlogom državljana, v katerem izraža nestrinjanje z izvajanjem 128. člena Zakona o dedovanju. Predlaga spremembo 128. člena Zakona o dedovanju oziroma meni, da bi morale odločbe o denarni socialni pomoči vsebovati opozorilo, da RS lahko v zapuščinskem postopku uveljavlja omejitev dedovanja. V zvezi s predlogom vam pošiljamo stališče našega ministrstva.

V preteklosti je že bila dana Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 128. člena Zakona o dedovanju. Ustavno sodišče se je pri presoji dopustnosti posega v ustavno pravico do zasebne lastnine in dedovanja oprlo na t.i. strogi test sorazmernosti, ki izhaja iz 15. člena ustave. Zato je presojalo upravičenost posega zakonodajalca v pravico do zasebne lastnine in dedovanja (33. člen ustave RS) zaradi varstva pravice do socialne varnosti drugih državljanov (prvi odstavek 50. člena ustave RS). Za doseg tega cilja je bil po njegovem mnenju poseg v pravico iz 33. člena ustave dopusten, nujen, primeren, ni pa bil sorazmeren. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o dedovanju (ZD-B- Ur.l. RS, št. 67/2001) pa je bila v skladu z odločbo Ustavnega sodišča vzpostavljena tudi sorazmernost posega v ustavno varovano pravico do zasebne lastnine in dedovanja. RS je kot socialna država (2. člen ustave) na temelju pravice do socialne varnosti ogroženemu posamezniku dolžna zagotoviti ustrezno pomoč in te pravice posameznika ne sme ogroziti z neupravičenim siromašenjem skladov za zagotavljanje te pomoči. Varstvo pravice do socialne varnosti posameznika v konkretnem primeru zahteva, da država dobi vrnjena sredstva pomoči, ki so jo dobile osebe, ki so v času prejemanja pomoči sicer imele premoženje, vendar so ga potrebovale zase in samo po sebi to premoženje ni prinašalo dohodka. V takšnem primeru je ustavno dopustno, da se država potem, ko oseba pomoči ne potrebuje več, poplača iz njenega premoženja, ki bi ga sicer dobili dediči. V nasprotnem primeru bi država neupravičeno zmanjševala sredstva za zagotavljanje pomoči drugim, ki to pomoč potrebujejo, ker nimajo drugih ustreznih sredstev za življenje.

Ustavno sodišče je ugotovilo, da iz pravice do zasebne lastnine in dedovanja (33. člen Ustave) za dediča ne izhaja pravica, da bi lahko dedoval premoženje zapustnika, ne da bi bil hkrati pripravljen sprejeti morebitne obveznosti, ki so povezane z dedovanjem zapustnikovega

premoženja. Mednje vsekakor sodi tudi obveznost povračila vrednosti dane socialne pomoči, ki jo je zapustnik prejel od države. S to pomočjo se je za časa zapustnikovega življenja ohranjala vrednost premoženja, ki je po njegovi smrti predmet dedovanja. Po presoji Ustavnega sodišča je bistveno, da imajo dediči povsem avtonomno možnost izbire, ali povrnejo prejeto pomoč in dedujejo celotno zapuščino, ali pa dopustijo izločitev dela zapuščine v korist dajalca pomoči (republika ali občina). V nasprotnem primeru bi država neupravičeno zmanjševala sredstva za zagotavljanje pomoči drugim, ki to pomoč potrebujejo, ker nimajo drugih ustreznih sredstev za življenje.

V 213. členu Zakona o splošnem upravnem postopku je določeno, da organ v izreku odločbe odloči o predmetu postopka in o vseh zahtevkih strank. Obrazložitev odločbe vsebuje obrazložitev posamezne odločitve - izreka. Stranka vložijo vlogo za denarno socialno pomoč, kar pomeni, da je predmet postopka v primeru vloge za denarno socialno pomoč odločitev o pravici do denarne socialne pomoči, zato izrek odločbe o denarni socialni pomoči vsebuje odločitev o upravičenosti do denarne socialne pomoči (ali se pomoč dodeli, v kakšni višini, za kakšno obdobje, za koga...), obrazložitev pa izrek pojasnjuje. O vračilu sredstev iz naslova denarne socialne pomoči, ki jo je prejemnik upravičeno prejel za čas življenja, odloča sodišče v zapuščinskih postopkih, kar pomeni, da to ni stvar upravnega postopka temveč sodnega postopka, zato CSD tega v odločbah o denarni socialni pomoči ni dolžan navajati, niti za to ne obstaja pravna podlaga. Zapuščinsko sodišče v sklepu o dedovanju odloči o vseh zahtevkih strank v zapuščinskem postopku, kar predstavlja pravni temelj – oziroma izvršilni naslov za pridobitev lastninske pravice dedičev ali RS.

Hkrati tudi pojasnjujemo, da se na podlagi 154. člena Ustave RS predpisi RS objavljajo v državnem uradnem listu in morajo biti objavljeni, preden začno veljati. Posamezen predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njem drugače določeno. S tem Ustava RS prebivalcem omogoča seznanitev z vsemi veljavnimi predpisi na območju države, zaradi česar tudi velja domneva, da so objavljeni splošni akti znani vsem ne glede na izobrazbo in tudi za vse veljajo enako. Skladno s tem je za socialno ogrožene prebivalce in državljane tudi predvidena brezplačna pravna pomoč, ki jo država omogoča vsem pod enakimi pogoji. Samo dejstvo, ali se je posameznik seznanil s pravnimi predpisi ali ne, v posameznem konkretnem primeru na uporabo pravnih pravil ne vpliva, saj se posameznik v pravnih postopkih na nepoznavanje prava uspešno ne more sklicevati (obrazložitev iz sodne prakse [http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visje de ! in soc sodisce/ opr. št. VDS sklep Pdp 411/2007](http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visje_de!_in_soc_sodisce/)).

Glede na stališče Ustavnega sodišča, menimo, da je sedanja ureditev primerna. Vprašanje povrnitve vrednosti dane pomoči bi bilo lahko urejeno tudi v predpisih o socialnih pomočeh. Vendar so se pravni strokovnjaki pri umestitvi teh določb odločili, da je bolj primerna ureditev, ki vprašanje povrnitve vrednosti socialne pomoči ureja generalno na enem mestu (v Zakonu o dedovanju), v enem predpisu in na enoten način, namesto parcialne normiranosti, po kateri bi lahko obstajala različna ureditev tega vprašanja glede na vrsto predpisa, ki bi urejal določene pravice. Hkrati omogoča sedanja ureditev realizacijo poplačila takoj ob uvedbi dedovanja, kar nedvomno prispeva k učinkovitejšem varstvu socialnih pravic drugih.

Pojasnjujemo tudi, da Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in centri za socialno delo v praksi nismo zaznali, da javnost z določbami Zakona o dedovanju ne bi bila seznanjena. Takoj, ko se je izkazalo, da je treba javnosti posredovati dodatne informacije, je ministrstvo posredovalo informacije, povezane z izvajanjem 128. člena Zakona o dedovanju, centrom za socialno delo in medijem ter jih na primeren način objavilo na svoji spletni strani. Prav tako pa bo tudi nova vloga po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki se bo začel uporabljati

1. 6. 2011, vsebovala obvestilo, da RS lahko v skladu s 128. členom Zakona o dedovanju v zapuščinskem postopku uveljavlja omejitev dedovanja premoženja oseb, ki je prejela pomoč po predpisih o socialnem varstvu.

Menimo, da bo način seznanitve državljanov z določbami 128. člena Zakona o dedovanju že na vlogi, s katero bo posameznik uveljavljal pravico po predpisih o socialnem varstvu, bolj učinkovit, saj v primeru nestrinjanja s pravnimi posledicami, ki jih določa 128. člen Zakona o dedovanju, posameznik pravice morda ne bo uveljavljal. V primeru, da bi šele obrazložitev odločbe vsebovala pojasnilo – opozorilo o vsebini 128. člena Zakona o dedovanju, bi bila torej stranka z navedenim seznanjena šele po izvedbi upravnega postopka. V skladu s 134. členom Zakona o splošnem upravnem postopku, pa lahko stranka svojo zahtevo (vlogo za uveljavljanje pravice po predpisih o socialnem varstvu) umakne vsak čas med postopkom na prvi stopnji, do vročitve odločbe, v času ko teče pritožbeni rok, in med postopkom na drugi stopnji do vročitev odločbe. V primerih, ko bi seznanitev z določbami 128. člena Zakona o dedovanju vplivala na posameznika, da posamezne pravice ne bo uveljavljal, bi se upravni postopek o upravičenosti do pravice vodil zaman. Organ bi imel torej z vodenjem postopka samo stroške (materialni stroški organa, stroški za delo uradnih oseb), povrnitev katerih, kljub umiku zahtevka, od strank v skladu z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku organ ne more uveljavljati.

S spoštovanjem,

Pripravila:
Marija Sajovic
svetovalka

Marija Sajovic

Davor Dominkuš
generalni direktor

Vročiti:

- Urad Vlade RS za komuniciranje, gp.ukom@gov.si - elektronsko

